

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Bergstraat 11

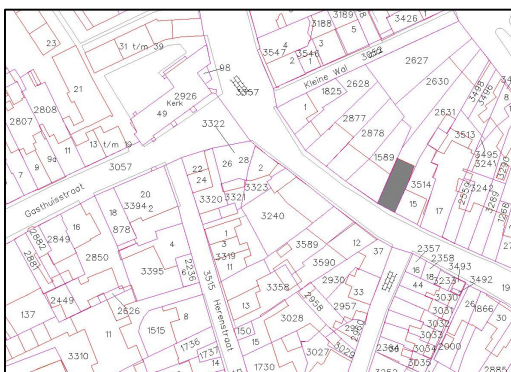
Monumentnummer : GM054

Straat : Bergstraat
Huisnummer : 11
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 DA

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2631

Naam object : ---
Bouwjaar : 1880-1890
Architect : nb
Bouwstijl : ---
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 16-11-2012
Datum aanwijzing : 25-02-2014

Situering

Pand gelegen aan de noordzijde van de Bergstraat op een perceel dat zich uitstrekt tot aan de Meipoortwal. Rechts van het pand is een drupstrook.

Hoofdropzet

Onderkelderd pand van twee bouwlagen met een zadeldak - tussen dakschilden - haaks op de straat. Het staat met de voorgevel aan de rooilijn, de rechter zijgevel aan een drupstrook. Het pand heeft een kleine stoep.

Historie

De Bergstraat is gelegen binnen de in 1343 gestichte zuidelijke stadsuitbreiding en ligt wat hoger dan de overige straten, hetgeen de naam verklaart. De straat sloot aan op de Meipoortstraat juist voor de in 1672 door Lodewijk XIV opgeblazen Meipoort. De (verdwenen) middeleeuwse vestingwerken parallel aan de straat ter hoogte van de Meipoortwal zijn na 1606 in opdracht van prins Maurits vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd. De Bergstraat kreeg in 1614 te maken met een stadsbrand waarna het overgrote deel van de panden aan de straat zijn vernieuwd. De straat wordt gekenmerkt door panden met gemengd gebruik: enerzijds kleine, eenlaags huisjes met zadeldak, anderzijds grotere panden en stadsboerderijen.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het huis is vermoedelijk na een plaatselijke stadsbrand in 1614 tot stand gekomen. In de 18^e eeuw kreeg het een nieuwe gevelindeling met schuifvensters op de begane grond, in de tweede helft van de negentiende eeuw is de verdieping verhoogd en de kapconstructie aangepast. In 1921 is het pand gesplitst, hetgeen de twee huisnummers verklaart. Vanaf 1977 volgde een langdurige restauratie en verbouwing, waarbij de kapconstructie is vervangen en de eiken kapspanten zijn verwijderd.

Exterieur

De gepleisterde voorgevel is drie vensterassen breed, twee bouwlagen hoog en voorzien van schuifvensters, de voordeur is rechts gesitueerd. Op zolderniveau is een laag venster met draairamen aanwezig. De gevel wordt afgesloten met een hoofdgestel en een dakschild.

In de plintzone zijn twee kelderlichten, waarvan één met diefijzers, aanwezig. De schuifvensters hebben een brede verticale roede in het onderraam en gepleisterde lekdorpels, de onderramen op de begane grond bezitten de bouwsporen van een verdwenen, kleine roedenverdeling, passend bij de historische binnenluiken.

De voordeur is voorzien van een hardstenen bordes en een classicistische pilasterstelling op hardstenen neuten, die in de jaren tachtig van de twintigste eeuw zijn aangebracht.

Het hoofdgestel bestaat uit een architraaflijst, een vlak fries en een geprofileerde goot op klossen. De gevel is ter hoogte van de zoldervloer voorzien van vier rechte muurankers.

De achtergevel is bepleisterd en bestaat uit een houten pui op de begane grond en twee schuifvensters op de verdieping. De gevel wordt afgesloten met een geprofileerde bakgoot op klossen. Op het achterste dakschild staat een houten dakkapel met zadeldak. Tussen begane grond en eerste verdieping zijn vier vorkankers aanwezig, boven de verdieping ankers met rechte schieters.

Interieur

Kelder

Het voorste deel van het huis is onderkelderd. De kelder wordt bereikt via een luik in de middelste kamer. Het is een overwelfde ruimte met twee bakstenen tongewelven naast elkaar in de lengte ondersteund door drie scheibogen op twee gemetselde, bakstenen poeren. Linksvoor is een gemetselde, bakstenen trap naar de straat aanwezig, die in het verleden is dichtgemetseld. De ruimte is geheel gepleisterd. De kelder is links voorzien van een uitgespaarde stookplaats, ontlast met een segmentboog. De stookplaats is aangesloten op een functionerend stookkanaal. De vloer van de kelder is belegd met roodbakkende plavuizen.

Begane grond

De indeling van het huis bestaat uit een gang met trap rechts, vanwaar paneeldeuren met architraaflijsten toegang geven tot een voor- en middenkamer, alsmede een achterkamer en een keuken in het verlengde van de gang. Behalve in de gang zijn in alle vertrekken de verdiepingsbalklagen in het zicht. In de gang is een vlak stucplafond aangebracht, de trap naar de verdieping is recent geheel vervangen. De gang is naast de middenkamer smaller. Twee opgeklampte deuren geven hier toegang tot een tot kast vermaakte bedstee.

De voorkamer wordt van daglicht voorzien door twee schuifvensters met vensterbanken en historische binnenluiken, elk voorzien van drie vakken met gebosseerde panelen, waarbij het kleinste vak aan de onderzijde de maat aangeeft van een oudere roedenverdeling waarvan de bouwsporen in het historische raamhout bewaard zijn gebleven. In de ruimte een historische schouw met gesneden consoles en linksvoor een inbouwkast met paneeldeur. De ruimte is gedekt met een enkelvoudige, wankant beslagen grenen balklaag die aan de onderzijde zijn voorzien van gehakte telmerken, vanaf de voorgevel oplopend genummerd van II tot VI. De eerste balk is als randbalk uitgevoerd en aan het zicht onttrokken door historisch timmerwerk. De overige balken in de ruimte hebben geen telmerken. Het plafond was afgewerkt met houten delen, aangestroken met kalk, maar dat is in het verleden verwijderd¹.

Portes brisees geven toegang tot de middelste ruimte, gedekt door een enkelvoudige grenen balklaag met een kraal op de hoeken. In deze ruimte is de keldertoegang gesitueerd.

Een tweede paar portes brisees geven toegang tot de achterkamer, eveneens met een enkelvoudige balklaag in het zicht. De balken zijn ongedecoreerd. Links is een raveling voor een schouwboezem, die in het verleden is vervangen door een kleiner exemplaar. De keuken is deels in de drupstrook gebouwd, waarvoor de buitengevel ter plaatse met een stalen balk is opgevangen. De verdiepingsbalklaag is in het zicht en is gelijk aan de naastgelegen achterkamer.

Eerste verdieping

Bestaat uit een L-vormige overloop, met twee vertrekken aan de voorzijde, twee vertrekken in het midden en een grote kamer aan de achterzijde. Paneeldeuren met architraaflijsten geven toegang tot de verschillende vertrekken. De zoldervloer wordt gedragen door een enkelvoudige balklaag van naaldhout². Vermeldenswaard is een houten plafond met kraalschroten in het vertrek rechtsvoor.

---

¹ Mondelinge mededeling van de eigenaar

² idem

Zolder

Een recent vernieuwde trap voert naar een overloop, waarop de deuren van een badkamer in het midden en kamers aan de voor- en achterzijde uitkomen. De kapconstructie is vrij in het zicht en begin jaren tachtig van de twintigste eeuw geheel vernieuwd en als sporenkap uitgevoerd.

Bouwdossiers

23-06-1921	splitsing pand en maken nieuwe trappen
1977	verbouwing indeling begane grond en verdieping
18-06-2000	verbouw berging
21-03-2003	verplaatsen van de trap

Literatuur

- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Bergstraat 11 Doesburg*, 6-5-1990 (adviesnr. 82)

Waardering

Het pand dateert zeer waarschijnlijk uit de zeventiende eeuw en is op onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de ligging aan de straat, de gaafheid en harmonische verhoudingen van de architectuur, de herkenbaarheid van de historische bouwmassa, de ruimtelijke indeling op de begane grond en diverse onderdelen die met name vanuit bouwhistorische perspectief van belang zijn, zoals de aanwezige kelder en de van telmerken voorziene verdiepingsbalklaag.

Het object Bergstraat 11 is van architectuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg vanwege de harmonische verhoudingen en de in het gevelbeeld herkenbaar gebleven historische bouwmassa.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de lokaal-topografische situatie, de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden en de naastgelegen druiptrook.

Het pand is van cultuurhistorische waarde vanwege de bewaard gebleven historische bouwmassa met vanuit bouwhistorisch oogpunt belangwekkende kelder en verdiepingsbalklaag.